

Handläggare
Jan Franzén
Göran Carlén

Datum
2016-11-01

Diarienummer
KSN-2016-2027

Kommunstyrelsen

Bildande av naturreservat Årike Fyris

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås besluta

att uppdra till plan- och byggnadsnämnden att senast i december 2017 återkomma med förslag till naturreservat i Årike Fyris enligt föredragningen.

Ärendet

År 2002 pekades Årike Fyris ut för reservatsbildning i FÖP för Uppsala stad. Dåvarande fritids- och naturvårdsnämnden (FNN) fick i uppdrag att påbörja en reservatsbildning. 2006 tecknades en överenskommelse med Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) där reservatsbildningen var central. Ett första förslag till naturreservat remitterades under 2007. År 2009 togs beslut om ett fortsatt arbete med reservatsbildning med något förändrade gränser vilket fördes in i den översiktsplan som antogs 2010. År 2011 remitterades ett nytt reservatsförslag. Därefter beslutade kommunstyrelsen (7 september 2011, § 142) att organisera överläggningar för att finna reservatslösningar som kan godtas av främst SLU i egenskap av markägare. I aktualitetsförklaringen 2014 (kommunfullmäktige 26 maj 2014, § 135) av översiktsplanen beslutade kommunfullmäktige att ”reservatsbildningen bör avvakta och koordineras med världsarvsarbetet, så att föreskrifter och avgränsning blir relevanta även för det ändamålet. Ambitionen att bilda reservat står fast, men förutsätter medverkan från Sveriges Lantbruksuniversitet, som är dominerande markägare i området, och en samsyn med länsstyrelsen om regelverket”. Under 2016 har samtal förts med SLU utifrån utkast till ny beslutstext och om alternativa gränsdragningar.

Föredragning

Ett skydd av Åriket genom ett inrättande av ett naturreservat ligger i linje med remissförslaget för Mål och Budget 2017. Stadsbyggnadsförvaltningen bedömer att det nu finns goda möjligheter att gemensamt med SLU arbeta fram ett reservatsförslag med syften som överensstämmer med SLU:s verksamheter. Stadsbyggnadsförvaltningen anser därför att det är rimligt att gå vidare med reservatsbildning på ett sätt som inte hindrar ett fortsatt arbete med en världsarvsbildning.

Förslag till direktiv för uppdraget finns beskrivet i **bilaga**, punkterna 1.2 - 1.3, 2 samt 4.

Kommunalekonomiska konsekvenser

Beslutsunderlaget till reservatet tas fram inom befintlig ram. Det formella genomförandet och initiala åtgärder bedöms kosta drygt 1,5-2 miljoner kronor. Möjligheterna till externa finansieringsbidrag för tillgänglighetsinvesteringar m.m. ska undersökas. Investeringsekonomin ska kopplas till Mål- och budget och beskrivas närmare i underlaget för beslut som tas fram av plan- och byggnadsnämnden.

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Mats Norrbom
Stadsbyggnadsdirektör

Projektname Naturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

Naturreservat i Årike Fyris

Projektdirektiv

Kryssa i rutan för det alternativ som gäller

Beslut att starta **planeringsfasen** (BP1)

Beslut att bordlägga beslutet

JA	NEJ	Kommentar:
☐	☐	
☐	☐	

Datum och underskrift av projektägaren

Namnförtydligande

Projektnamn Nattureservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>
	Version <XX>

1	GRUNDLÄGGANDE INFORMATION	3
1.1	BAKGRUND	3
1.2	VISION.....	4
1.3	SYFTE.....	4
1.4	VERKSAMHETSSTRATEGI.....	4
2	PROJEKTÄGARE, INTRESSETER OCH FINANSIERING	4
2.1	PROJEKTÄGARE.....	4
2.2	INTRESSETER.....	4
2.3	FINANSIERING	4
3	MÅL.....	5
3.1	EFFEKTMÅL.....	5
3.2	NYTTOKALKYL.....	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
3.3	PROJEKTMÅL.....	5
3.4	FÖRVÄNTAT RESULTAT AV PLANERINGSFASEN	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
4	KRAV PÅ PROJEKTET	5
4.1	FÖRUTSÄTTNINGAR.....	5
4.2	AVGRÄNSNINGAR.....	6
5	KOPPLINGAR TILL ANDRA PROJEKT OCH VERKSAMHETER.....	7
6	RISKER OCH MÖJLIGHETER	7
7	BUDGET.....	9
7.1	PROJEKTKOSTNADER.....	9
7.2	RESURSER	9
7.3	UNDERLAG FÖR PRIORITERING AV BESLUT	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
7.4	PROJEKTFINANSIERING.....	9
8	TIDPLAN.....	9
9	ÖVERLÄMNANDE.....	10
9.1	ÖVERLÄMNINGSARENA	10
9.2	HEMTAGNINGANSVAR	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.
10	STYRGRUPP.....	10
11	CHECKLISTA INFÖR BESLUT, BP1.....	10
	REFERENSER OCH BILAGOR	10

Projektname Naturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

1 GRUNDLÄGGANDE INFORMATION

1.1 Bakgrund

Tankar och viljor om att skydda området "Årike Fyris" har funnits med en längre tid i stadens planering. "Årike Fyris" som begrepp initierades redan 1993 av Upplandsstiftelsen i ett samarbete med Uppsala kommun och SLU och som sedan resulterade i "Årikesplanen".

1996 antog KS Årikesplanen med förslag till åtgärder för att bevara, utveckla och pedagogiskt förklara värden i Åriket.

Årike Fyris pekades ut för reservatsbildning i FÖP för Uppsala stad 2002. Dåvarande Fritids- och naturvårdsnämnden (FNN) fick i uppdrag att påbörja reservatsbildning. 2006 tecknades en överenskommelse med SLU där reservatsbildningen var central.

Ett första förslag till naturreservat remitterades under 2007. År 2009 togs beslut om att gå vidare med reservatsbildningen med något förändrade gränser vilket fördes in i den översiktsplan som antogs 2010.

År 2011 remitterades ett nytt reservatsförslag med syftesskrivning om bla kulturarvet från utvecklingen av den systematiska biologin (Linnéstigar, växtplatser mm). Därefter (KSN 2008-0232) beslutade KS att organisera överläggningar för att finna reservatslösningar som kan godtas av främst markägarna.

I aktualitetsförklaringen 2014 (KSN 2011-0612) av översiktsplanen beslutade kommunfullmäktige att "Reservatsbildningen bör avvakta och koordineras med världsarvsarbetet, så att föreskrifter och avgränsning blir relevanta även för det ändamålet. Ambitionen att bilda reservat står fast, men förutsätter medverkan från Sveriges Lantbruksuniversitet, som är dominerande markägare i området, och en samsyn med länsstyrelsen om regelverket".

Under 2016 har samtal med SLU förts vid tre tillfällen utifrån ett nytt förslag med uppdaterad gränsdragning och förslag till ny beslutstext. Förväntningar på projektet är att kommunen tillsammans med markägare ska komma fram till ett reservatsförslag där parterna har enats om gränsdragningar, syften, ansvar samt Årikets betydelse i en världsarvsbildning.

Projektnamn Naturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

1.2 Vision

Årike Fyris är ett område skyddat för framtiden där ett aktivt arbete utförs för att utveckla området till ett attraktivt och stadsnära reservat. Reservatet bibehåller och utvecklar friluftsliv-, natur- och vattenvärden. Området ger möjligheter till forskning inom jordbruk, landskap och biologi samt är en del av en världsarvsbildning.

1.3 Syfte

Syftet med reservatsbildningen är att ett värdefullt tätortsnära natur- och vattenområde får ett tillräckligt och ändamålsenligt skydd.

Syftet uppnås genom att skydda området för stadsnära rekreation, friluftsliv, naturvård, och forskning samt säkra värden för ett inrättande av världsarv.

1.4 Verksamhetsstrategi

Projektet Årike Fyris är förenligt med kommunens gällande översiktsplan samt föreslagen översiktsplan 2016.

PROJEKTÄGARE, INTRESSENER OCH FINANSIERING

1.5 Projektägare

Mats Norrbom

1.6 Intressenter

Interna (inom projekt eller kommunorg)	Övriga intressenter
Kommunstyrelsen	Fastighetsägare och hyresgäster
GSN	Intresseföreningar
Styrgrupp	Allmänhet i Uppsala kommun
Projektmedlemmar	Länsstyrelsen
SBF (personal, driften, resursägare mfl)	Sakägare i samråd för reservat
Ulleråkersprojektet	Föreningar med verksamhet i området
Kulturförvaltningen	Arrendatorer

1.7 Finansiering

Projektets finansiering omfattar beslutsunderlag, genomförande av reservat, initiala åtgärder samt åtgärder för fortsatt utveckling av reservatet. Projektdirektivet omfattar i första hand en beskrivning av fortsatt hantering av ärendet med målsättning att beslutsprocessen ska vara avslutad innan år 2019. Se vidare punkt 7.3

Projektname Naturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

2 MÅL

2.1 Effektmål

- Höga friluft-, natur- och kulturvärden inom Årike Fyris bevaras och utvecklas långsiktigt.
- Förutsättningar för områdets del i en världsarvsansökan stärks.
- Möjligheter finns att etablera ytor för evenemang och idrott mm i området.
- Forskning och undervisning på området genom Statens Lantbruksuniversitet kan fortgå.

2.2 Projekt mål

- Naturreservat bildas i Årike Fyris för att ge ett varaktigt och ändamålsenligt skydd utifrån höga rekreation- friluft-, natur och kulturvärden.
- Naturreservat bildas med hänsyn till områdets agrara historia samt som område för undervisning och forskning inom jordbruk och landskap.
- Områdets framtida användning och utformning regleras i reservatsbestämmelser och skötselplan. Övergripande markanvändningsfrågor utgår från Översiktsplan 2016 och fastslås i reservatsbestämmelser.

4 KRAV PÅ PROJEKTET

4.1 Förutsättningar

För projektet Årike Fyris finns tidigare utredningar som möjliggör en rationell hantering :

- *Utvecklingsplan för Årike Fyris 2013, Landskapslaget*
- *Remiss 2010 Inrättande av naturreservat, Uppsala kommun*
- *Årikesplan, plan för områdets bevarande och utveckling antagen av KS 1996, Uppsala kommun*
- *Program för Uppsala Rikspark, antaget av KF 1997*
- *Övre och Nedre Föret, Uppsala Kungsängar 1993, Upplandsstiftelsen*

Åriket omfattas av ett flertal regleringar och förordnanaden :

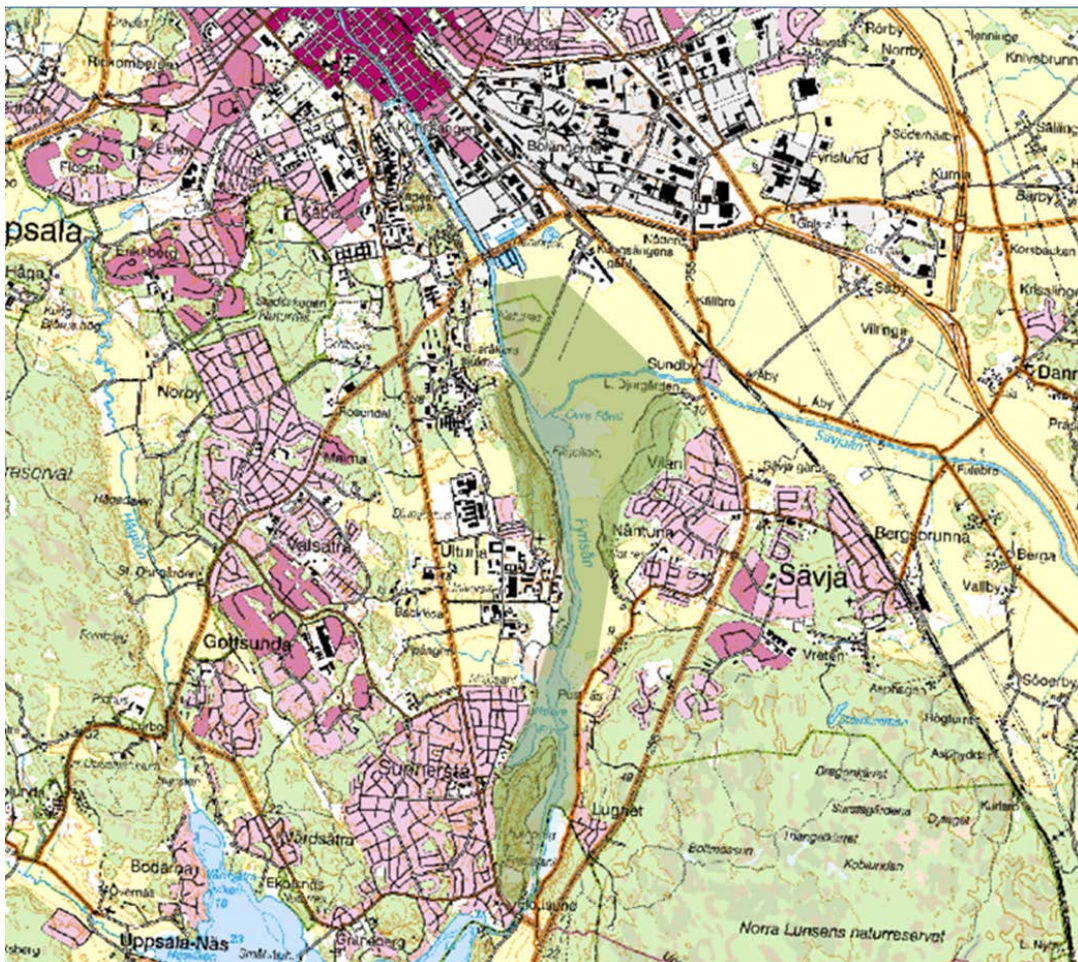
- Större delen av området omfattas av gällande förordnande till skydd för landskapsbilden (1970, enligt § 19, naturvårdslagen, äldre lydelse)¹
- Sävjaån ingår i Natura 2000 – objektet Sävjaån – Funbosjön
- Strandskydd 100 meter gäller längs Fyrisån och Sävjaån; längs östra stranden av Fyrisån gäller 300 m respektive gamla landsvägen mellan Nåntuna och Flottsund
- Vattenskyddsområde gäller för åsen med omgivning, inre och yttre skyddszon

Projektnamn Nattureservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

- Förordnande med särskilda regler för avlopp gäller för området mellan Nántuna och Lugnet
- Liljekonvaljeholmen ingår i detaljplan (antagen 1958) som en del av Sunnersta
- Ett strandområde vid Lugnet ingår i detaljplan (antagen 1988) för Nántuna/Lugnet

4.2 Avgränsningar

Den geografiska avgränsningen preciseras i samtal med markägare och i remissförfarandet för reservatsbildning. Avgränsningen ska föreslås med tanke på att markanvändningen låses för mycket lång tid framåt, betydligt längre än tidshorizonten för kommande översiktsplan. Därför bör gränsen dras förhållandevis snävt runt kärnvärden. Gränsen ska inte läggas dikt an mot tätbebyggelse och infrastruktur, utan lämna öppet för framtida förändringar och utveckling.

Kartan visar en ungefärlig utbredning av kärnvärden som kan vara adekvat att skydda med reservatsbildning.

Projektname Naturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

5 KOPPLINGAR TILL ANDRA PROJEKT OCH VERKSAMHETER

Projektet ska samverka med andra stadsutvecklingsprojekt som ex Ulleråker och Rosendal. Åriket angränsar mot bebyggelseutveckling i norr mot Kungsängen och mot väster med Ulleråker och Ultuna.

Världsarvet. Årike Fyris är ett av flera områden som finns med i ett förslag till UNESCO om ett bildande av världsarv. För att en ansökan ska godkännas krävs ett adekvat och starkt skydd. Större delen av Åriket är idag skyddat med landskapsbildsskydd. Ett ytterligare skydd som naturreservat kan vara en tydlig signal om stadens seriositet i bildandet av världsarvet.

6 RISKER OCH MÖJLIGHETER

- Inrättande av naturreservat är i regel en svårförutsägbar process som förutsätter goda relationer med markägare och ett förtroende från allmänhet och intresseorganisationer mfl. Under arbetsprocessen finns många faktorer som snabbt kan förändra eller förhindra ett fortsatt arbete.
När en kommun fattat beslut i frågor som rör bildande, ändring eller upphävande av reservat får det överklagas hos länsstyrelsen. Frågor om till exempel upphävande av skydd, eller föreskrifter som meddelats med stöd av miljöbalken, kan även överklagas av en ideell förening eller annan juridisk person som uppfyller vissa krav. Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen samt Havs- och vattenmyndigheten får överklaga de flesta beslut som rör frågor om områdesskydd.
- Medarbetare i projektgruppen kan komma att behöva prioritera andra projekt.

Projektnamn Nattureservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>
	Version <XX>

6.1 Projektorganisation

Rollfördelning	Ansvar och befogenheter
Uppdragsgivare	Kommunstyrelsen
Projektägare/ beställare	Definierar, ansvarar för och följer upp projektets resultat. Utfärda, ändra och godkänna projektdirektiv. Säkerställer att projektets motsvarar politikens förväntningar. Säkerställer att projektet har rätt finansiering. Tar hand om ekonomiska konsekvenser.
Styrgrupp	Bistår projektägare och projektchef vid strategiska beslut i projektet. Tillför projektet de resurser som krävs. Godkänner projektplan och ändringar av projektplan. Följer upp projektets mål. Godkänner leveranser. Säkerställer att resurser tilldelas projektet. Tillsätter projektchef.
Projektchef/Huvudprojektleddare (HPL)	Leder och utvecklar projektet. Ansvara för samtliga åtaganden som projektet gjort uppfylls gentemot projektägaren. Verkställa fattade beslut. Fatta operativa beslut för ledning av det dagliga projektarbetet. Definiera delprojekt för delprojektleddare. Säkerställa att projektorganisation och arbetssätt är ändamålsenligt efter projektets olika skeden och resursbehov. Ansvara för rapportering och underlag till styrgrupp, och underlag till beslut i nämnder. Överlämnar leveranser från projektet.
Delprojektleddare	Ansvara för delprojektets leveranser och produktion. Bistå projektchef med samordning, styrning och uppföljning. Håller projektchefen informerad om läge och rapporterar avvikelser.
Projektmedlem	Medverka i produktionen inom projektet till exempel markförsäljning, upphandling av utredningar, projektering av allmän plats, upphandling och utbyggnad av allmänna platser, löpande förvaltning och drift. Använder tillgängliga arbetsformer, identifierar nödvändig kompetens, klarlägger krav och förväntningar, identifierar och rapporterar utvecklings- och resursbehov.
Kommunikatör	Planera och leda kommunikationsinsatser inom ramen för projektet. Definiera resursbehov och utvecklingsbehov för kommunikation.
Stödresurser	Bistå projektet i produktionen inom projektet (begränsat till vissa tidpunkter eller till liten del av arbetstiden)
Referensgrupp	Rådgivande funktion till projektet. Bidra med expertkompetens, underlag och kvalitetssäkring.

Projektnamn Natturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

Projektgrupp:

Jan Franzén, Projektledare
Mia Agvald-Jägborn, Biträdande projektledare
Robert Engblom Strategisk planering ÖP
(Jonas Svensson - vakant) , Enheten för Exploatering
Camilla Söderquist, TS
Zahrah Lifvendahl Fyrisåns Vattenförbund

7 BUDGET

7.1 Projektkostnader

Projektets kostnader är uppdelade enligt ”Finansiering” 2.1. Direkta kostnader reservatsbildningen är ca 1miljon kronor.

7.2 Resurser

Föreslagen projektgrupp innehar kompetens för att genomföra från planering till projektets avslut.

7.3 Projektfinansiering

Beslutsunderlag. Arbetet med ett beslutsunderlag omfattar faktainsamling, samråd, informationsmöten, förhandlingar etc med markägare och sakägare. Det slutliga beslutsunderlaget innefattar beslutstext och skötselplan. Framtagande av beslutsunderlaget finansieras inom ram av Plan- och byggnadsnämnden, ca 500 Kkr.

Genomförande av reservat. Ett genomförande innefattar dels att beslutet lotsas till laga kraft och dels kungörelser, utsättning av Lantmäteri. Genomförande finansieras inom ram av av Plan- och byggnadsnämnden, ca 600 Kkr.

Initiala åtgärder. Åtgärder innefattar informationsmaterial, entréskyltar, övrig skyltning, tillgänglighetsåtgärder mm. Initiala åtgärder finansieras av GSN, ca 1 Mkr.

Fortsatt utveckling av reservatet. Avser utveckling av ex våtmarker, tillgänglighet, torn, spänger osv. Finansieras genom framtida investeringsbudgetar, den första 2018.

Möjligheter till extern finansiering av investeringar och vissa driftåtgärder ska undersökas.

Projektname Natturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

9 TIDPLAN

2016 10 - 201610 - 201612	Uppdrag efter beslut/direktiv Gemensam framtagning av beslutsunderlag och skötselplan
201610 - 201612	Fastighetsutredning och utredning av ev markägare med särskild rätt
201701 - 201703 201704- 201706 201710 -	Internsamråd och tidigt samråd Lst Samråd sakägare, myndigheter och organisationer Beslut KF

10 ÖVERLÄMNANDE

10.1 Överlämningsarena

Reservatsbildning fram till beslut handhas av Strategisk Planering (PBN). Genomförande, initiala åtgärder och utveckling av reservatet överlämnas till Gata Park natur (GSN).

11 STYRGRUPP

12 CHECKLISTA INFÖR BESLUT, BP1

Kryssa i rutan för det alternativ som gäller

JA NEJ

	JA	NEJ
Projektägare är utsedd (finansiär)		
Projektledare, styrgrupp & mottagare är utsedda och införstådda med sitt åtagande		
Resurserna för planeringsfasen är säkrade		
Planeringsfasen är planerad och beskriven med kostnader, resurser, tid, leveranser och resultat		
Projektets mål är formulerat		
Det förväntade resultatet för planeringsfasen och projektet är dokumenterat och kopplat till verksamhetens mål och strategier		
Effektmålen för projektet är uppsatta		
Övergripande risker för projektets genomförande finns dokumenterat		
En ansvarig för diarieföring är utsedd och en akt är upprättad för projektet		

REFERENSER OCH BILAGOR

Årikesplanen – Upplandsstiftelsen, Uppsala kommun, SLU. Antogs KS 1996.

Projektname Naturreservat i Årike Fyris	Datum <2016-11-01>	
Författare Jan Franzen	Dnr <XX>	Version <XX>

FÖP för Uppsala stad 2002.

Förslag till beslutstext för reservat och skötselplan, Årike Fyris 2007.

Översiktsplan 2010 Uppsala Kommun.

KSN 2008-0232 – Beslut om fortsatt arbete med reservatsbildning.

Förslag till beslutstext och skötselplan, Årike Fyris 2011.

KSN 2011-0612 - Aktualitetsförklaring av översiktsplan.